

Білоус Валентина Степанівна
Директор бібліотеки
Бібліотека Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

**Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу та
науково-дослідної роботи бібліотекою Вінницького державного
педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.**

Діяльність бібліотеки щодо забезпечення навчально-виховного процесу та науково-дослідної роботи університету, виконання основної місії бібліотеки у підготовці висококваліфікованих спеціалістів та гуманізації освіти, трансформація в прогресивну структуру, науково-інформаційний центр університету, використання традиційних та інноваційних форм.

Ключові слова: освітянська бібліотека, бібліотечно-інформаційні ресурси, бібліотечно-бібліографічне обслуговування, інформаційне забезпечення.

Модернізація освіти вимагає оперативних змін в бібліотечній роботі, зростання вимог до освітянських бібліотек як важливого інструменту навчальної, наукової та пізнавальної діяльності, реорганізації діяльності шляхом нарощування інформаційного потенціалу, інтеграції бібліотечних ресурсів, забезпечення навчально-виховного та наукового процесів повною, оперативною та якісною інформацією, формування інформаційного поля користувачів освітянської галузі. Інформаційне забезпечення є важливим компонентом науково-дослідної роботи викладачів, аспірантів та студентів. Основна роль в цьому напрямі належить бібліотеці.

Бібліотека педуніверситету є інформаційною серцевиною, основою навчально-педагогічного та наукового процесів, тією творчою лабораторією, від ресурсів та послуг якої в значній мірі залежить зміст навчання та наукових досліджень.

Основні пріоритетні напрями діяльності бібліотеки ВДПУ:

- формування документно-інформаційного фонду як бази наукових досліджень;
- пропаганда бібліотечно-бібліографічних знань;
- покращення інформаційно-бібліотечного забезпечення вчених на основі впровадження технологій, які надають можливість використання світових інформаційних ресурсів;
- поширення результатів науково-дослідної та науково-інформаційної діяльності університету шляхом підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів, формування БД, електронних бібліотек та

представлення власних інформаційних ресурсів у глобальній інформаційній мережі.

- видавнича робота.

На виконання основної місії бібліотеки – сприяння навчально-виховному процесу та науково-дослідній роботі університету у підготовці висококваліфікованих спеціалістів та гуманізації освіти зосереджена політика бібліотеки.

Наразі бібліотека педуніверситету – важливий підрозділ університету, на який покладено завдання інформаційного забезпечення навчально-виховного та науково-дослідницького процесів.

Технологічна трансформація бібліотеки зумовлює структурну – вона виступає системоутворюючим елементом комплексу, що включає гетерогенну (гібридну) бібліотеку - власне бібліотеку на традиційних і електронних носіях, наукову установу (здійснює продукування нових знань), інформаційно-аналітичний центр, навчальний заклад і культурологічну установу.

Структура бібліотеки складається з двох абонементів, 5 читальних зал на 317 посадкових місць, розроблено технологію та введено в дію залу електронної інформації на 38 АРМ, під'єднану до локальної бібліотечної мережі та мережі Інтернет.

Колектив бібліотеки всіма традиційними та прогресивними формами і методами бібліотечної роботи сприяє забезпеченню повного, якісного і оперативного бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування усіх груп користувачів. Протягом року бібліотека обслуговує майже 40 тис. користувачів, кількість відвідувань – понад 500 тис., загальна документовидача – понад 1 млн. прим.

Надбанням бібліотеки педуніверситету, основою інформаційного поля, є фонд, який становить більше 500 тис. облікових одиниць. Бібліотека найкраще в регіоні укомплектована літературою з педагогіки, психології. У фондах книгозбірні - 1400 цінних та рідкісних видань (поч. ХІХ ст.). Всього за рік передплачується близько 300 періодичних видань.

Бібліотека реагує на процес інформатизації, залучаючи нові джерела інформації, створюючи і удосконалюючи нові види інформаційно-аналітичної продукції, використовуючи нові форми бібліотечного обслуговування.

Забезпечення студентів та викладачів педагогічного університету сучасною інформацією – одна з головних функцій бібліотеки. Довідково-інформаційна робота бібліотеки спрямована на забезпечення інформаційної підтримки користувачів бібліотеки університету через розкриття її інформаційних ресурсів як традиційними бібліотечними формами так і через нові інформаційні технології для задоволення інформаційних потреб професорсько-викладацького складу, магістрантів, аспірантів та студентів університету.

Бібліографічно-інформаційна робота пов'язана з науковою проблематикою студентів, кафедр, науковими інтересами провідних вчених університету.

Важливою складовою бібліотечної роботи є науково-інформаційна діяльність, спрямована на збирання, упорядкування, аналітико-синтетичну переробку, збереження, пошук та поширення наукової інформації.

Бібліотека займається пошуком, аналізом і збереженням електронної продукції, забезпечує доступ до електронних ресурсів, проводить каталогізацію електронної продукції, проводить діяльність щодо пошуку, відбору, обробки та первинного аналізу дедалі зростаючих масивів інформації.

Бібліотека для оптимального використання накопичених у ній багатств забезпечує їх упорядкування, структурування і продуктивну організацію функціонування в інформаційних системах.

Основні напрями інформаційної роботи бібліотеки:

- формування інформаційного ресурсу в традиційному та електронному режимах;
- створення системи вторинних документів (бібліографічних, реферативних, оглядово-аналітичних);
- довідково-інформаційне обслуговування (обслуговування спеціалістів у режимах ВРІ, ДОК та "запит-відповідь", організація книжкових виставок, віртуальних виставок та виставок нових надходжень, інформаційних переглядів); проведення інформаційних заходів.

Створення Інтернет-мережі в бібліотеці, єдиного інформаційного простору з можливістю спільного використання внутрішніх та зовнішніх інформаційних ресурсів, надає доступ до ресурсів глобальних інформаційних мереж для забезпечення наукової діяльності.

З метою оптимізації інформаційного забезпечення різних категорій читачів бібліотека взяла курс на використання ресурсів глобальних мереж та створення власних інформаційних ресурсів. Поряд з традиційними ресурсами на паперових носіях нарощують потужності електронні інформаційні ресурси власної генерації.

ЕК бібліотеки нараховує понад 123 тис. записів, з них БД «Книги» - більше 12 тис., «Аналітичні описи» - понад 65 тис., «Повнотекстові видання» - майже 1 тис. Фонд мультимедійних видань становить понад 300 одиниць зберігання.

Наразі комп'ютерний парк складається з 53 машин (в т.ч. 15 – службових). У користуванні три сканери, чотири принтери один багатфункціональний пристрій.

Електронний ресурс бібліотеки включає:

- електронний каталог, що складається з 10 робочих та 5 службових баз даних.
- електронний експрес-курс “Основи інформаційної культури користувача”.
- електронну презентацію бібліотечної системи ІРБІС з детальним описом програми АРМ “Читач” (за допомогою цієї програми відбувається пошук в електронних базах даних).
- Власну WEB-сторінку бібліотеки.

Науково-методична робота в бібліотеці сприяє оперативному впровадженню передового бібліотечного досвіду, покращенню організації праці, підвищенню професійної компетентності. Бібліотека педуніверситету – член Асоціації бібліотек Вінниччини, методичного об'єднання бібліотек ВНЗ м. Вінниці.

Сучасний розвиток бібліотечно-інформаційних технологій пов'язаний з корпоративним співтовариством, запровадженням технологій корпоративної каталогізації, методик запозичення бібліографічних записів із зовнішніх баз даних. Бібліотека продовжує роботу зі створення аналітичної бази даних на корпоративних засадах, член корпоративної каталогізації – Центрального українського та Регіонального корпоративного каталогу. З 2009 р. – учасник проекту зі створення загальнодержавної реферативної бази даних «Україніка наукова», на корпоративних засадах співробітництва бібліотек ВНЗ та ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського здійснює формування інформаційного ресурсу психолого-педагогічної тематики.

Бібліотекою підготовлено та видано черговий V-й випуск бібліографічного покажчика «Наукові праці викладачів...».

З метою виховання інформаційної культури для студентів I курсів проводяться лекційні та практичні заняття, на яких студенти знайомляться з бібліотекою як інформаційно-пошуковою системою, довідково-бібліографічним апаратом, автоматизованими інформаційними послугами в бібліотеці.

Бібліотека проводить значну культурно-просвітницьку роботу, використовує різноманітні методи і форми інформації та пропаганди літератури. За рік підготовлено та проведено понад 400 заходів, які спрямовані на допомогу навчальному та виховному процесам.

Відповідно до покладених завдань працівники бібліотеки впроваджують в практику роботи сучасні інформаційні технології.

Ефективність сприяння інноваціям в навчально-педагогічному процесі в значній мірі залежить від стану взаємодії бібліотеки та ВНЗ, що функціонують в єдиному інформаційному просторі і є для студентів єдиним джерелом знань, виконують єдине стратегічне завдання – забезпечити підготовку спеціалістів, які відповідають сучасним вимогам.

Питання щодо забезпечення навчально-виховного процесу та науково-дослідної роботи бібліотекою Вінницького державного щороку розглядається на ректораті та вченій раді університету.

Зміст роботи ректорату, зусилля всього колективу бібліотеки надали можливість отримати очікуваний результат: збільшення кількості звернень до бібліотечних послуг, піднесення на якісно новий рівень організації бібліотечної справи, виховання інформаційної культури користувачів, задоволення інформаційних потреб студентів та викладачів, створення комфортних умов для користувачів бібліотеки.

Бібліотека трансформується в сучасну, комфортну, прогресивну структуру навчального закладу, справжній науково-інформаційний центр університету. Сьогодні до послуг користувачів університету багатофункціональна бібліотека, що є духовною скарбницею та інформаційною основою науково-освітнього процесу.

Література

1. Гуревич, Р. С. Формування інформаційної культури педагога в контексті неперервної освіти / Р. С. Гуревич, А. М. Коломієць, Д. І. Коломієць // Неперервна професійна освіта: теорія і практика : зб. наук. пр.; Ч. І. – К., 2001. – С. 276 – 281.
2. Новітні інформаційні технології в університетській бібліотеці / Л. Габова та ін. // Бібліотечний форум України. – 2008. – № 4. – С. 17-18.
3. Огородникова И.А. Как готовить специалистов в университете? / И.А.Огородникова // Социологические исслед. – 2003. – № 8. – С. 99-101.
4. Свобода, А. Бібліотеки інформаційного суспільства : ціннісні орієнтири діяльності / А. Свобода // Бібліотечний вісник. – 2008. - № 6. – С. 29 – 33.
5. Стахевич А. Нужна ли библиотека современному вузу? / А. Стахевич // Высшее образование в России. – 2008. – № 7.– С. 50-53.
6. Шрайберг, Я. Л. Роль библиотек в обеспечении доступа к информации и знаниям в информационном веке / Я. Л. Шрайберг // Науч. и техн. б-ки. – 2008. - № 1. – С. 7 – 44.